

Motion till riksdagen 2024/25:1335

av **Niklas Karlsson m.fl. (S)**

Tandvård för alla

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra tandvården jämlik och tillgänglig för alla och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I den svenska tandvårdslagen anges att målet är en god tandhälsa och en tandvård på lika villkor för hela befolkningen. Jämfört med många andra länder är svenskarnas munstatus överlag god, men ingen kan hävda att vi lever upp till ambitionen om tandvård på lika villkor. Sociala förhållanden spelar en avgörande roll. Människor med högre utbildning och högre inkomster besöker tandvården oftare och uppskattar i högre utsträckning den egna tandhälsan som bra, jämfört med människor med lägre utbildningsnivå och lägre inkomster, som besöker tandvården i lägre utsträckning och har sämre tandhälsa. Störst skillnad mellan olika utbildningsnivåer ses i antal intakta tänder en person har, en skillnad som märks redan i yngre åldrar.

Tandvården är en av få bestående klassmarkörer inom den offentliga välfärden. I den vuxna befolkningen växer gruppen som inte har gått på rutinkontroll under de senaste två åren. Var sjunde vuxen säger sig ha valt bort tandvård som de behöver. Bland vuxna mellan 25 och 34 år är andelen hela 20 procent.

Bland sjukskrivna och arbetslösa är tandvården klart sämre än den är bland sysselsatta, och skillnaderna mellan olika socioekonomiska grupper har ökat. Inkomstskillnader förstärker skillnader i tandhälsa. Många avstår från tandvård av ekonomiska skäl, och även barns tandhälsa påverkas av socioekonomiska faktorer. Vi vet vidare att det finns samband mellan tandhälsa och övrig hälsa, exempelvis hjärt-kärlsjukdom.

Tandhälsan går i arv. Ju sämre tänder föräldrarna har på grund av till exempel låg inkomst eller social utsatthet, desto högre är sannolikheten för karies hos barnen, trots att barn har tillgång till avgiftsfri tandvård. Hos den tredjedel av barnen som har sämst tänder har tandhälsan försämrats ytterligare det senaste decenniet. Det här mönstret måste brytas och det kan göras genom att vuxna får en bättre tandvårdsförsäkring.

I välfärdslandet Sverige ska ingen behöva dölja sitt leende på grund av dåliga tänder. Ingen ska heller behöva avstå från förebyggande eller nödvändig tandvård av ekonomiska skäl. Tänderna är en del av kroppen och en god munhälsa är en förutsättning för välbefinnande.

Niklas Karlsson (S)

Mathias Tegnér (S)

Aida Birinxhiku (S)

Joakim Sandell (S)